

Žalm 150

CHARLES HADDON SPURGEON

Z komentáře ke knize Žalmů
Treasury of David (Pokladnice Davidova)

Úvod

Celý Žalm. Nyní jsme dosáhli posledního vrcholu celého pohoří Žalmů. Zvedá se vysoko do průzračného blankytu, jeho štít je zaléván slunečním svitem věčného světa uctívání, je to přímo vytržení samo. Prorok-pěvec je plný inspirace a nadšení. Nechce se přít, učit či vysvětlovat, ale volá vroucími slovy: „Chvalte Jež, chvalte Jež, chvalte Hospodina.“

VYSVĚTLIVKY A ZAJÍMAVÉ POZNÁMKY

Celý Žalm. Posledních pět Žalmů každý začíná a končí slovy *Haleluja! Chvalte Hospodina*. A každý Žalm se vzdává ve chvále, lásce a radosti až

k tomu poslednímu, který vyjadřuje chválu takřka extatickou. Vyvolenou duši, totiž dědice Božího, láska Boží přímo pohlcuje. Každou větu začíná s Haleluja; a jeho věty jsou velmi krátké, protože spěchá, aby mohl vyřknout další a další Haleluja. Je jako někdo, jemuž se pro nadšení nedostává dechu, nebo jako někdo, kdo se na špičkách natahuje co nejvíce k nebesům. Největší počet slov mezi dvěma Haleluja jsou čtyři, a ta se vyskytují pouze jednou: ve všech ostatních případech jsou mezi předchozím a následujícím Haleluja slova pouze dvě. Je to, jako by duše vyjadřovala celý svůj život a city v jediném slově: Haleluja! Slova „chvalte Hospodina“ nebo „chvalte Jej“ se v tomto nedlouhém Žalmu o šesti krátkých verších opakují ne méně než dvanáctkrát. – *John Pulsford v „Tichých hodinách“*, 1857.

Celý Žalm. Nyní, v posledním Žalmu ze všech, vidíme ozvěnu toho prvního. První Žalm začínal slovy „blahoslavení“ a končil slovy „blahoslavení“, - „blahoslavení všichni, kdo přemýšlí o Zákoně Božím a činí jej“. To bylo téma prvního Žalmu, a ovoce onoho blahoslavenství se nyní ukazuje v tomto Žalmu, který začíná a končí slovy „Haleluja.“ – *Christopher Wordsworth*.

Celý Žalm. Uznávaný Lamartine ve svém díle *Cours de Littérature* pravděpodobně považuje poslední čtyři Žalmy – nazývané „Žalmy Haleluja“ – za jeden celek (jak to činí i Hengstenberg), a podle toho píše: „Poslední Žalm končí chórem k oslavě Boží, v němž pěvec-básník vyzývá všechny lidi, všechny nástroje svaté hudby, všechny živly i všechny hvězdy, aby se připojili. Jak vznešené zakončení oné šedesát let trvající opery zpívané pastýřem, hrdinou, králem a starcem! V tomto závěrečném Žalmu vidíme téměř nevyjádřitelné nadšení lyrického básníka; tak rychle se mu slova tlačí ve rty, vznášejí se vzhůru k Pánu Bohu, svému zdroji, jako dým velikého ohně v duši, který je hnán bouří! Vidíme zde Davida, či

spíše samo lidské srdce, spolu se všemi jeho od Pána Boha danými tóny žalu, radosti, slz a pokorného uctívání – poezii posvěcenou pro to nejvyšší vyjádření; vázu vonné masti, rozbitou na chrámových stupních a rozlévající svou vůni ze srdce Davidova do srdce celého lidstva!

Z této vázy, vylité na jeruzalémských výšinách, si vzali Hebrejci, křesťané a dokonce i mohamedáni, každé náboženství, každý nářek, každá modlitba něco, čím mohly vyjádřit svůj důraz. Malý pastýř se stal dirigentem posvátného chóru vesmíru. Na zemi není bohoslužby, která by se nedomodlila jeho slovy nebo nezpívala jeho hlasem. Struny jeho harfy lze slyšet ve všech chórech, zní všude a navždy v jednotě s ozvěnou Orébu a Engadi. David je žalmistou věčnosti; jaký úděl – jakou sílu má poezie, je-li inspirována a vdechnuta Pánem Bohem! Já sám, je-li můj duch vzrušen, zbožně naladěný nebo smuten a hledá nějakou ozvěnu svého nadšení, své oddanosti či své melancholie, neotevírám Pindara, Horatia ani Háfize, tyto ryze akademické básníky: a šumění, které by vyjádřilo mé pohnutí, nenacházím ani v sobě samém. Otevírám Knihu Žalmů a právě v ní nacházím slova, která jako by vycházela z duše věků, pronikající do srdce všech pokolení.

Šťastný bard, z něhož se tímto způsobem stal věčný hymnus, zosobněná modlitba a lkání celého lidstva! Ohlédneme-li se do dávných dob, kdy takové písně zněly nad světem a uvážíme-li, že zatímco lyrická poezie všech nejkultivovanějších národů pěla jen o víně, lásce, krvi a vítězstvích vozatajů na Elidiných hrách, zmocní se nás hluboký údiv nad mystickými přízvuky pastýřského proroka, který promlouvá k Bohu Stvořiteli jako jeden přítel k druhému, který rozumí Jeho velikým dílům a chválí je, který obdivuje Jeho spravedlnost, prosí za Jeho milosrdenství a stává se jakoby předběžnou ozvěnou poezie evangelia, mluvící něžná slova Kristova ještě před Jeho příchodem. Ať už ho budeme považovat za proroka, jak činí

křesťané či to jako skeptici odmítáme, nikdo z té rodiny básníků mu nemůže upřít inspiraci, jež nebyla dopřána žádnému jinému. Přečtěte si po Žalmu nějakou řeckou nebo latinskou poezii a uvidíte, jak mdle ve srovnání s ním působí.“ – *William Swan Plumer*.

Celý Žalm. První i poslední Žalm mají oba stejný počet veršů, oba jsou krátké a snadno zapamatovatelné, ale jejich rámeček se značně liší; první Žalm je propracovaným vyučováním o našich povinnostech, aby nás připravil pro všechna utěšení, plynoucí z naší zbožnosti; tento poslední překypuje nadšením a uchwácením a možná byl napsán specificky, aby uzavřel tuto sbírku svatých písní a ukázal, co je jejich cílem, tedy nám pomoci ve chválení Hospodina. – *Matthew Henry*.

Celý Žalm. Třináct Haleluja, podle počtu kmenů (kdy Lévi, Efraim a Manasses tvoří tři), jedno za každý. – *John Henry Michaelis*, 1668-1738.

Celý Žalm. Někteří říkají, že tento Žalm zpívali Izraelité, když přicházeli s prvotinami do svatyně s koši na ramenou. *Třináctkrát* je v tomto krátkém Žalmu použito slovo *chvalte*; ne kvůli třinácti dokonalým vlastnostem Božím, jak se domnívá rabín Kimchi; ale je použito tak často a v každé větě, aby ukázalo žalmistovu vroucí touhu, aby byl Hospodin chválen; aby vyjádřil, co měl na mysli, totiž jak moc je hoden chvály; a aby byly k Jeho chvále užity všechny způsoby a prostředky, neboť i ty všechny jsou pořád příliš málo na to, aby vynikla Jeho čest a sláva. – *John Gill*.

Celý Žalm. K tomuto Žalmu se váže zajímavá a zaznamenaníhodná souvislost: v dřívějších dobách, kdy odlévání kostelních zvonů bylo zároveň náboženským rituálem, zpívali tento Žalm bratři z cechu zvonářů, když stáli v řadě kolem pece a roztavený kov se připravoval pro vylití do formy, která jej měla pojmout. Člověk si snadno představí tyto snědé syny

pece s rudou září ohně na tvářích, jak stojí kolem, zatímco jejich hluboké hlasy rozeznívají tento chvalo zpěv. – *Barton Bouchier*.

NÁPOVĚDY PRO VESNICKÉHO KAZATELE

Verše 1-6. Hospodin má být chválen. Kde? (Ž. 150:1) Proč? (Ž 150:2) Čím? (Ž. 150:3-5) Kým? (Ž. 150:6). – *C.A.D.*

Verš 1

VÝKLAD

Verš 1. *Chvalte Hospodina.* Haleluja! Tato výzva a napomenutí se týká všech věcí na zemi i na nebi. Což by všechny neměly vypravovat slávu Toho, pro Jehož slávu jsou a byly stvořeny? Jehova, jediný Bůh, by měl být jediným předmětem uctívání. Dát i tu sebemenší částičku Jeho cti jinému je hanebnou zradou; a odmítnout ji vzdát Jemu zase bezcitnou loupeží. *Chvalte Boha v Jeho svatyni.*¹ Chvalte toho, kterýž jest „El“ neboli Bůh silný, v Jeho svatyni. Vizte, jak se v této změně jmen síla zmiňuje spolu se svatostí. Chvála začíná doma. „V Božím vlastním domě vyhlašujte Jeho chválu.“ Svatyni by měla naplňovat chvála, tak jako kdysi velekněz naplňoval *sanctum sanctorum*, svatyni svatých, kouřem vonného kadidla. I v Jeho církvi dole i v Jeho síňcích nahoře by se mělo neustále provolávat Haleluja. Hospodin má svůj pravý příbytek či svatyni v osobě Pána Ježíše, a tam má být také převelice chválen. Můžeme také říci, že přebývá ve svatosti, neboť všechny Jeho cesty jsou spravedlivé a dobré; proto bychom Jej měli chválit srdcem i hlasem svým. Kdykoli se

1 Podle Autorizované verze (KJV), kde je uvedeno: „*Praise God in his sanctuary.*“

Podle Kralických: „*Chvalte Boha silného pro svatost Jeho.*“ [pozn. překl.]

shromáždíme ke svatým účelům, měli bychom především usilovat vzdávat chválu Hospodinu Bohu našemu. *Chvalte Ho v nebeské klenbě Jeho síly.*² Jak požehnané, že se v našem Bohu spojuje svatost i síla! Síla bez spravedlnosti by byla útlakem a spravedlnost bez síly by byla příliš slabá, aby byla co k čemu; ale dejte je obojí dohromady v nekonečném stupni, a hle: Pán Bůh! Jaký jen prostor máme v bezbřehé klenbě Boží síly! Nechť je celý naplněn chválou. Ať nebesa, tak veliká a silná, odrážejí chválu třikrát svatého Jehovy, zatímco pozemské svatyně vyvyšují Všemohoucího.

VYSVĚTLIVKY A ZAJÍMAVÉ POZNÁMKY

Verš 1. *Chvalte Hospodina.* Chvalte Boha silnou vírou; chvalte Jej svatou láskou a zalíbením v Něm; chvalte Jej celým spolehnutím se na Krista; chvalte Jej vítězstvím víry nad mocí temnosti; chvalte Jej upřímnou touhou po Něm, a plným spokojením se v Něm; chvalte Jej všeobecnou poslušností všech Jeho příkázání; chvalte Jej radostným podřízením se všemu Jeho činění s Vámi; chvalte Jej radováním se v Jeho lásce a utěšením se v Jeho veliké dobrotě; chvalte jej podporováním zájmů království Jeho milosti; chvalte Jej živoucí naději a očekáváním království Jeho slávy.— *Matthew Henry.*

Verš 1. *V Jeho svatyni.*³ שְׁתַּיִן. Mezi komentátory se vyskytuje mnoho názorů ohledně významového odstínu tohoto slova, neboť se liší od tvaru v Žalmu 20:2 שְׁתַּיִן (ze svatyně). Vulgáta přejímá čtení v plurálu, *in sanctis*

2 Podle Autorizované verze (KJV), kde je uvedeno: „*Praise Him in the firmament of His power.*“ Podle Kralických: „*Chvalte Jej pro rozšíření síly Jeho.*“ [pozn. překl.]

3 Podle Autorizované verze, kde je uvedeno: „*In His sanctuary.*“ Podle Kralických: „*Pro svatost Jeho.*“ [pozn. překl.]

ejus, „v Jeho svatých místech“. Campensis⁴ to převádí jako *ob insignem sanctitatem ipsius*, „pro jeho znamenitou, vznešenou svatost“. Někteří za tím slovem vidí narážku na svatý stánek Božství, totiž tělo Kristovo. Luther ve své německé verzi jej překládá takto: *in seinem Heiligthum*, „v Jeho svatosti“. V obou výrocích tohoto verše se objevuje stejná harmonie srovnávající myšlenky jako třeba v pasážích 1. Královská 8:13.49 nebo Izaiáš 62:15. Jak místo bohoslužby, kde Pán Bůh zvlášť vyslýchá modlitby a přijímá chvály, tak nebeská klenba, kde na jeho příkaz létají andělé a při svém uctívání si zakrývají tváře, jsou svatyní. Na svatyni se zde zjevně hledí jako na chrám milosti, na nebeskou klenbu jako na chrám moci. Verš tedy hlásá jak milost, tak slávu. – *Martin Geier*.

Verš 1. *Chvalte Boha v Jeho svatyni.* Septuaginta, latinská Vulgáta a východní verze to vykládají jako „v Jeho svatých“; mezi Jeho svatými, v jejich shromáždění, kde se Jej mají bát a chválit Jej; lze to přeložit též „v Jeho svatém“ a chápat to jako odkaz na Krista - tak to činí Cocceius.⁵ (...) Někteří to vykládají „pro“ nebo „z Jeho svatosti.“ Dokonalost svatosti, jež je v NĚm, v níž je slavný a v její chvále bázeň budící; a která se zjevuje ve všech Jeho skutcích prozřetelnosti a milosti. – *John Gill*.

Verš 1. *Chvalte Boha.* Na mnoha místech se setkáváme se složeným slovem הַלְלוּ יְהוָה, Haleluja, chvalte Jehovu; toto je však první místo, kde nacházíme הַלְלוּ אֱלֹהִים, Halelu-El, chvalte Boha silného. Chvalte Toho, který je Jehova, nekonečné a samo v sobě existující Bytí; a chvalte Toho, který je Bůh, *El* neboli *Elohím*, velký Bůh ve smlouvě s lidstvem, aby mu poželhal a spasil ho k životu věčnému. – *Adam Clarke*.

4 Holandský hebraista Jan Van Campen, v lat. verzi Campensis (c. 1490-1538).

5 Holandský teolog Johannes Cocceius (1603-1669).

Verš 1. Žalm 150:1-6 vzdává Jehovovi plnou chválu ve dvou rysech, *svatyni a nebeské klenbě Jeho síly*, neboť Jeho cesty, které pocházejí z nebeské klenby Jeho síly, byly vždy souladné se svatyní, v níž spravoval Izrael a v níž zjevoval sebe sama. – *John Nelson Darby*, 1800-1882.

NÁPOVĚDY PRO VESNICKÉHO KAZATELE

Verš 1. *Chvalte Hospodina v jeho svatyni.*

1. V Jeho osobní svatosti.
2. V Osobě Jeho Syna.
3. V nebesích.
4. Ve shromáždění svatých.
5. Ve ztišení srdce.

Verš 2

VÝKLAD

Verš 2. *Chvalte Jej ze všelijakých mocných činů Jeho.*⁶ Zde máme důvod ke chvále. V oněch mocných činech vidíme Jej samotného. Tyto skutky Jeho všemohoucnosti jsou vždy pro pravdu a spravedlnost. Chválu si žádají Jeho skutky stvoření, prozřetelnosti i vykoupení; jsou to Jeho skutky a mocné činy, necht' je proto za ně chválen. *Chvalte Jej podle Jeho nesmírné, znamenité velikosti.*⁷ Jeho Bytí je neomezené, čemuž by měla odpovídat i Jeho chvála. Má množství či plnost velikosti, a proto by měl být také převelice chválen. V Bohu není nic malého, a mimo Něj není nic

6 Podle Autorizované verze, kde je uvedeno: „*For His mighty acts.*“ Podle Kralických: „*Ze všelijaké moci Jeho.*“ [pozn. překl.]

velkého. Oč bychom jen lépe zpívali, kdybychom vždy dbali, aby naše uctívání vhodně a plně odpovídalo velikosti našeho Pána! Oč vážněji a uctivěji bychom se Mu klaněli! Tak znamenité skutky by měly mít znamenitou chválu.

VYSVĚTLIVKY A ZAJÍMAVÉ POZNÁMKY

Verš 2. *Chvalte Jej ze všelijakých mocných činů Jeho.* Zde jsou předloženy důvody té chvály, kterou mají Jehovovi vzdávat všichni rozumní tvorové, a zejména vykoupený lid. Máme chválit Jehovu „v Jeho svatyni“, na místě, kde přebývá Jeho sláva, kde Jeho svatost září s nevýslovnou nádherou; máme Jej chválit v onom širokém prostoru, nad nímž rozprostřel znamení své moci, ať už nahoře na nebi nebo dole na zemi; máme Jej chválit z těch všech všemohoucích činů, skrze něž se prokázal být nad všechny bohy; máme Jej chválit způsobem, který přináleží vyvýšenému majestátu Bytosti, jíž se klaní celá nebesa a která je podivuhodná ve svých radách a dokonalá ve svých skutečích. Jeho svatost, nekonečnost Jeho působení, zázračná moc, jíž projevil, neposkvřněná dokonalost jeho správy – to vše volá po nejhlasitějších chvalozpěvech všech, jimž rozum dovoluje povznést se k rozjímání nad svrchovaným Nejvyšším. – *John Morison.*

Verš 2. *Chvalte Jej podle Jeho nesmírné, znamenité velikosti.* Je zapotřebí zvláštního porozumění a známosti povahy a nesmírné ceny oné milosti, z níž plyne povinnost chvály; Pán Bůh totiž nepřipustí, aby byl chválen zmateně, ale zřetelně a způsobem odpovídajícím Jeho ustanovení: *Chvalte Jej podle jeho předivných skutků*, což má být hlavním a nejvýznamnějším předmětem jejich vznešené chvály, zejména z jeho nejvlastnějších a

7 Podle Autorizované verze, kde je uvedeno: „*According to His excellent greatness.*“
Podle Kralických: „*Podle veliké důstojnosti Jeho.*“ [pozn. překl.]

obzvláště velikých skutků, jež mají být připomínány, jak především vyjadřuje Mojžíšova chvála za zvláštní milost, že s lidem bezpečně prošel Rudým mořem (Exodus 15:1-27); a Debořina mocná chvála za vysvobození od vojska Zizarova (Soudců 5:1-31); v nichž nejdůležitější a nejvyšší část slavení a vyvyšování Pána Boha v Jeho chvále spočívá v prohlašování a připomínání všech detailů Boží zvláštní dobroty projevené v jejich nynějším vysvobození. Vidíte tedy, že první věc, kterou Pán Bůh vyhledává, je odpovídající chvála, veliká chvála velikého Boha, který činí veliké věci, a vysoká chvála vysokého Boha, který činí vysoké věci. – *Samuel Fairclough.*

Verš 2. *Chvalte Jej podle Jeho nesmírné, znamenité velikosti*, nebo, jak by ta slova mohla také znít, „podle jeho množství Jeho velikosti“; když totiž Písmo říká: „Bůh je veliký“, musíme tento pozitiv, (1. stupeň) chápat jako superlativ (3. stupeň). „Bůh je veliký“, to znamená, že je největší, větší než všichni ostatní; tak veliký, že všechny ostatní osoby a věci jsou před Ním malé, ba, vůbec nic, viz Izaiáš 40:15: „Aj, národové jsou [pro Něj pouze] jako krůpě od okova, a jako prášek na vážkách se počítají, ostrovy jako nejmenší věc zachvacuje Ani Libán nepostačil by k zanícení ohně, a živočichové jeho nepostačili by k zápalné oběti. Všickni národové jsou jako nic před Ním a za marnost pokládají se u Něho.“ Ó, jak veliký je Pán Bůh, ve srovnání s Nímž jsou i ty největší věci maličké, ba, nejsou ničím! - *Joseph Caryl.*

NÁPOVĚDY PRO VESNICKÉHO KAZATELE

Verš 2. *Jeho nesmírná, znamenitá velikost.* V čem je Boží velikost zvláště znamenitá a v čem ji lze nejvíce vidět.

Verš 2. *Chvalte Jej ze všelijakých mocných činů Jeho.*

1. Činů za nás. Vyvolení. Vykoupení. Inspirace.
2. Činů v nás. Dílo osvětlení našeho porozumění; dílo očištění srdce; dílo probuzení svědomí; dílo podmanění vůle.
3. Dílo skrze nás. Dílo myšlené skrze nás; pociťované skrze nás; mluvené skrze nás; působené skrze nás. Jemu budiž všechna sláva! – *W. J.*

Verš 2. Chvalte Jej podle Jeho nesmírné, znamenité velikosti.

1. S nejvyšší úctou, podle velikosti Jeho Bytí.
2. Vděčně, podle velikosti Jeho lásky.
3. S pohledem zpět, podle velikosti Jeho darů.
4. S pohledem kupředu, podle velikosti Jeho zaslíbení. – *W. J.*

Verš 2. Co toto napomenutí vyžaduje:

1. Aby lidé zkoumali skutky Boží a spatřovali v nich slávu Boží.
2. Aby rozjímali o Jeho velikosti, dokud si plně neuvědomí její nesmírnost a znamenitost.
3. Aby otevřeně hlásali čest, jež Mu náleží.
4. Aby svými životy nepopírali chválu, kterou vyslovují. – *J. F.*

Verš 3

VÝKLAD

Verš 3. *Chvalte Jej zvukem trouby.* Svolávejte lid tím nejhlasitějším a nejzřetelnějším tónem. Nechť všichni lidé seznají, že se nestydíme sloužit Pánu Bohu a uctívat Jej. Svoľte je nezaměnitelným zvukem, aby se sklonili před svým Bohem. Zvuk trouby je spojen s těmi nejvelkolepějšími a nejslavnostnějšími událostmi, jako je vydání Zákona, vyhlášení

milostivého léta Páně, korunovace židovských králů a vedení války. Máme o něm zvažovat v souvislosti s druhým příchodem našeho Pána a vzkříšením mrtvých. Nemůžeme-li dát hlas tomuto válečnému nástroji, nechť je naše chvála alespoň tak rozhodná a smělá, jako bychom troubili na roh. Nikdy před sebou netrubme ke své vlastní cti (Mat. 6:2); vyhradme veškeré naše troubení pro slávu Boží. Až se lid shromáždí ke zvuku trouby, počneme s chválením Pána za zvuku loutny, neboli žaltáře, a citary, neboli harfy. Mají se užívat strunné nástroje stejně jako dechové. Máme Jemu posvětit jak tóny melodické, tak ty více burčující. Tyto verše ve svém evangelijním smyslu ukazují, že Hospodina mají chválit všechny naše síly a schopnosti – Pánu všeho by měly vzdávat čest všechny skupiny lidí, za všech okolností a se všemi různými konstitucemi a povahami. Je-li jaká ctnost, je-li jaký talent, je-li jaký vliv, všechny se mají zasvětit službě Dobrodinci všech. Citara a loutna – to nejvybranější a nejsladší – musí vše patřit našemu Pánu.

VYSVĚTLIVKY A ZAJÍMAVÉ POZNÁMKY

Verš 3. *Trouby a rohy* jsou jedinými nástroji, o nichž Zákon dává nějaké pokyny. – *James Anderson.*

Verš 3. *Trouba.* O starobylosti a všeobecném používání přírodních rohů a nástrojů v jejich tvaru svědčí každá rozsáhlá sbírka starožitností. (...) Zdá se, že hebrejské slovo *šófar*, přeložené jako „trouba“, označuje primárně rovnější typ rohů, k nimž pravděpodobně patří rohy úhledného dobytka, a poté také všechny nástroje, které byly posléze vyrobeny jako napodobenina a vylepšení takových rohů.

Slovo *šófar* znamená *jasný* nebo *čirý* a nástroj se tak mohl nazývat podle svého jasného a pronikavého zvuku, stejně jako my nazýváme nástroj

„klarion“ (tj. polnice) a o hudebním tónu mluvíme jako o „jasném“ nebo „čistém“. Ve službách Božích se tento *šófar* neboli truba používal toliko k ohlašování a svolávání lidu v době svatých slavností, války, vzpoury nebo při jiných velkých příležitostech. Silný zvuk tohoto nástroje by sboru zpěváků spíše uškodil, než aby jejich hudbu povznesl. (*John Kitto.*) *Šófar* je pro nás obzvláště zajímavý coby jediný hebrejský nástroj, jehož užívání se při určitých slavnostních příležitostech, jak se zdá, zachovalo dodnes. Engel, jehož bádání je obvykle spolehlivé, vystopoval a prozkoumal některé z nich v moderních synagogách. Z těch, které jsou vyobrazeny na naší rytině, pochází jeden ze synagogy španělských a portugalských Židů v Bevis Marks a je podle něj dlouhý jednu stopu; ten druhý se užívá ve Velké synagoze v St James's place v Aldgate a je dlouhý dvacet jedna palců. Oba jsou vytvořeny z rohů. – *James Stainer.*

Verš 3. Loutna neboli „*žaltář*“ byl desetistrunný nástroj. Je neustále zmiňován spolu s citarou, „*harfou*“. Na *žaltář* se drnkalo trsátkem, na *harfu* jemněji prsty. *Žaltář a harfa* k nám promlouvají obrazně jako „zákon a evangelium“. – *Thomas Le Blanc.*

Verš 3. O „*žaltáři*“ (*nebel*) viz poznámku k Žalmu 144:9 a o „*harfě*“ viz poznámku k Žalmu 149:3.

(V těchto poznámkách je uvedeno: „Docházíme k závěru, že *nebel* byl vpravdě *harfou* Hebrejců. Nemohla být velká, protože se o ní v Bibli často uvádí, jak se nosila v průvodech. (...) Angličtí překladatelé překládají *nebel* (a zdá se, že bez nějakého zvláštního důvodu) ne méně než čtyřmi slovy: (1) *žaltář*, (2) *Žalm*, (3) *loutna*, (4) *viola*. První z nich je v Autorizované verzi zdaleka nejčastější a je bezpochyby překladem nejsprávnějším, chápeme-li to slovo v jeho pravém významu jako *přenosnou harfu*. *Nebel* se vyráběl z jedlového dřeva, později ze dřeva almugim nebo algumim, což bylo snad červené santalové dřevo z Indie (...) S *nebelem* se často spojuje slovo *azor*, které se odvozuje od kořene znamenajícího číslovku deset, a které proto Septuaginta překládá jako ἐν δεκαχόρδῳ či ααλθριον

δεκαχορδov (*psalterium decem chordarum*) a Vulgáta jako *dechachordo psalterio*. Slova naznačující, že v *nebel-azoru* bylo deset strun, se vyskytují i v chaldejské, syrské a arabské verzi. Slovo azor lze tedy chápat tak, že vymezuje nebo popisuje zvláštní druh nebelu, který se má užívat, podobně jako dnes hovoříme o *třístrunném* pianu. V naší anglické verzi se vždy překládá slovy „desetistrunný“: – *John Stainer* v „*Hudbě Bible*“, 1882.

Poznámka o harfě: „O *kinnoru* Písmo svaté poskytuje jen málo informací mimo toho, že se skládal z ozvučných částí kvalitního dřeva a byl opatřen strunami. Josefus tvrdí, že byl vybaven deseti strunami a hrálo se na něj *trsátkem*, což však neznamená, že nemohl mít i jiný počet strun nebo že by se na něj nemohlo hrát i bez *trsátka*. David na něj jistě hrál i rukou (1. Samuelova 16:23, 18:10 a 19:9); pravděpodobně se užíval oběma způsoby, podle své velikosti. Že by tento nástroj byl v pravém slova smyslu *harfou*, se dnes povšechně popírá (*Kitto*). Čtenář si již nyní nejspíše zvážil všechny pravděpodobnosti, pokud jde o povahu a konstrukci *kinnoru*; a nejspíše jej to přivede k domněnce, že šlo buď o *citaru* nebo o *lyru*, což je názor, který se zdá nabývat navrchu vzhledem k tomu, jak se tyto nástroje hodí pro použití, k němuž byl *kinnor* určen.“ – *J. Stainer*.

Verše 3-5. Jak zde říká svatý Augustin: „Není zde vynechán žádný druh dovednosti. Do chvály Boží se zapojují všechny.“ Při troubení na trubku je nasazen dech; při drnkání na struny žaltáře a harfy se užívají prsty; na údery na bubínek se vynakládá celá ruka; při tanci se pohybují nohy; máme zde strunné nástroje (doslova *struny*); a jsou zde varhany (totiž *ugab*, *syrinx*), složené z mnoha píšťal, využívající *kombinaci*, a cymbály zvoní jeden o druhý. – *C. Wordsworth*.

Verše 3-5. Jaká rozmanitost hudebních nástrojů: některé z nich se užívaly v táboře, jako trubky; některé se více hodily do pokojných poměrů, jako žaltáře a harfy; u některých z nich se zvuk vytvářel dechem, u jiných lehčími údery, jako u strunných nástrojů; u některých tím, že se do nich tlouklo silněji, jako tamburíny, bubínky a cymbály; u některých dotykem i dechem zároveň, jako varhany. Všechny vydávají svůj jistý hlas: některé

jsou tišší, jiné hlasitější, některé vytvářejí harmonii samy o sobě, některé zase ve spojení s jinými nástroji, jiné ladí s pohyby těla při tanci; některé slouží k jednomu konkrétnímu účelu, jiné k jinému, ale všechny obecně k vyzdvižení Boží slávy a k nastínění povinností těch, jenž se zapojují do bohoslužby, a také výsad svatých. Ono množství a rozmanitost (jak říkám) těchto nástrojů se hodilo, aby reprezentovaly různé stavy duchovního člověka a velikost jeho radosti, jíž má nacházet v Bohu – a aby učily, jak bychom měli probouzet všechny city a síly své duše i jeden druhého k našemu uctívání a sloužení Pánu Bohu; rovněž jaký soulad by měl mezi ctiteli Božími panovat, jakou melodii by měl každý vytvářet sám v sobě, s milostí zpívající v srdci svém Hospodinu, a též ukázat vznešenost chvály Boží, kterou by žádný prostředek či nástroj, ani žádný k tomu připojený projev těla, nemohl dostatečně vystihnout při těchto výzvách k chválení Hospodina trubkou, žaltářem a podobně. – *David Dickson*.

Verše 3-5. Biskup Patrick⁸ má zajímavou poznámku o mnoha hudebních nástrojích v Žalmu 149:1-9, kterou zde citujeme: „Starověcí obyvatelé Etrurie, Etruskové, užívali trubku, Arkádové píšťalku, Sicilané pektid, Kréťané harfu, Thrákové kornet, Spartáané píšťalu, Egyptáané buben, Arabové cimbál.“ (Clem. Paedag. ii. 4.) Nemůžeme tedy snad říci, že ve výčtu hudebních nástrojů v tomto Žalmu se naráží na rozmanitost způsobů vyjadřování radosti a probouzení citů, která mezi lidmi existuje? – *Andrew A. Bonar*.

NÁPOVĚDY PRO VESNICKÉHO KAZATELE

Verš 3. *Chvalte Jež zvukem trouby.*

⁸ Anglikánský teolog, starozákonní komentátor a biskup Simon Patrick (1626-1707).

1. Když bojujete.
2. Když vítězíte.
3. Když se shromažďujete.
4. Když hlásáte Jeho Slovo.
5. Když vítáte příchod milostivého léta Páně.

Verše 3-6.

1. Rozmanitost starobylé bohoslužby, která si žádá velké výdaje, zasvěcení velkého talentu a tvrdou a neustálou práci.
  2. Poučení z takové bohoslužby.
    - a) Pán Bůh má být uctíván královsky.
    - b) Jeho právoplatný nárok na úsilí těch největších dovedností a nadání.
    - c) Položit náležitě důstojnou oběť k Jeho nohám nemohou ani všechny lidské schopnosti dohromady.
  3. Duše a podstata pravé bohoslužby.
  4. Boží požadavky na bohoslužbu v dnešní novozákonní době. – *W. B. H.*
-

Verš 4

VÝKLAD

Verš 4. *Chvalte Jej tamburínou a tancem.*⁹ Tato forma uctívání, spojená s vysvobozením u Rudého moře, vyjadřuje ten nejradostnější a

9 Podle Autorizované verze, kde je uvedeno: „*Praise Him with the timbrel and dance.*“ Podle Kralických: „*Chvalte Jej na buben a píšťalu.*“ [pozn. překl.]

nejtriumfálnější způsob uctívání. Zapojily se do něj ruce i nohy, a v souznění s údy se hýbalo celé tělo. Nemáme snad v životě období, kdy se cítíme tak blahoslavení, že bychom nejraději tančili radostí? Neplýtvejme takovým rozjařením na běžné věci; ať nás k takovému nadšení burcuje jméno Boží. Jásejme, když voláme:

„V nebeském Beránku smím třikrát šťasten být,
mé srdce tančí, když slyším Jeho jméno znít.“

V naší svaté víře je toho více než dost k vyvolání a ospravedlnění toho nejvyššího stupně uchváceného nadšení. Pokud jsou lidé při uctívání Hospodina Boha našeho mdlí a otupělí, nejdají v souladu s povahou své víry. *Chvalte Jej na strunné nástroje¹⁰ a varhany*. Zde máme tři druhy hudebních nástrojů: bubínky či tamburíny, na které se musí udeřit, a strunné nástroje s píšťalami; vyškolme všechny ke chvále Páně. Nic není obecné a nečisté: všechny mohou být posvěceny pro ty nejvyšší účely. Mnoho lidí – mnoho myslí; ty se mezi sebou liší stejně jako struny a píšťaly. Pán Bůh je však jen jeden, a tohoto jediného Boha mají všichni ctít. Slovo zde přeložené jako ‘varhany’ znamená píšťalu – jednodušší formu dechového nástroje než modernější a komplexnější varhany. Mnoho zbožných pastýřů bezpochyby vyluzovalo z rákosové nebo jiné píšťaly milostiplné pastýřské zpěvy, čímž oslavovali svého Boha.

VYSVĚTLIVKY A ZAJÍMAVÉ POZNÁMKY

Verš 4. *Strunné nástroje*. *Minnim* (což je odvozeno od kořene znamenajícího „rozdělení“ nebo „rozčlenění“, tedy *struny*) se vyskytuje v Žalmu 45:8 a 150:4; někteří se domnívají, že označuje přímo strunný

¹⁰ Podle Autorizované verze, kde je uvedeno: „*With stringed instruments*.“ Kraličtí zde uvádějí „*husle*.“ [pozn. překl.]

nástroj, ale zdá se, že jde pouze o básnickou narážku na struny jakéhokoli nástroje. V Žalmu 45:8 bychom tedy četli: „Ze slonovinových paláců Tě rozveselily struny (tj. hudební koncert).“ A stejně tak v Žalmu 150:4: „Chvalte Jej strunami (strunnými nástroji) a ugaby. – *John Kitto*

Verš 4. *Varhany.* אָב, 'ugab je slovo, které se v naší verzi překládá jako „varhany“. Targum jej čte jednoduše אבובא, *piš'ala*; Septuaginta to má různě, v Genesis κηθάρα, v Jobovi ψαλμοσ a v Žalmech οργανov. Poslední význam převzala verze arabská, syrská, latinská, anglická i většina dalších. *Organon* jednoduše označuje dvojitou nebo vícenásobnou piš'alu; odtud zejména Panova nebo pastýřská flétna, které se mezi námi dodnes říká „ústní varhany“ (*Kitto*).¹¹ Soubor trubic různých velikostí, které jsou na jednom konci přehrazeny a na druhém se do nich fouká, tvoří hudební nástroj známý jako Panova flétna, řecky συριξ, *syrinx*. (...)

Byl 'ugab spíš *syrinx* nebo varhany? Jelikož se zdá, že ten první nástroj byl starobylejší a jelikož je 'ugab uveden již při první zmínce o hudebních nástrojích v Bibli, zdálo by se rozumné ihned říci, že to byl *syrinx*, zejména s ohledem na to, že tento nástroj byl a dodnes je běžně k vidění v různých částech Asie. Bylo by však vsutku zvláštní, kdyby se takový nástroj vybral pro užití při bohoslužbě; a že se *ugab* takto používal, dokazuje nade vše pochybnost zmínka o něm v Žalmu 150: „Chvalte Jej na *minnim* a *ugab*.“ Tato zmínka je zde v protikladu k souhrnnému označení pro strunné nástroje, což jistě poukazuje na to, že musí jít o důležitější nástroj než několik říčních rákosů spojených voskem.

Nezapomínejme, že užíváme toliko jedno totožné jméno jak pro prostou řadu asi padesáti piš'al, umístěnou třeba i v malé místnosti, tak pro mohutný nástroj o pěti tisících piš'alách, zabírající prostor veliký jako

¹¹ V originále „mouth organ“, což se v současné angličtině používá pro foukací harmoniku.

běžný dům. Oboje jsou varhany. Nemůže to být tak, že *'ugab*, zmíněný v Genesis 4:21 coby prostě, jednoduše utvořený dechový nástroj v protikladu k prostému nástroji *strunnému*, *kinnoru*, byl výrazně omezenější nástroj než ten, který se v Žalmu 150 považuje za hodný uvedení po boku pojmu označujícího veškerou strunnou mohutnost? – *J. Stainer*.

Verš 5

VÝKLAD

Verš 5. *Chvalte Jej vysoce na cymbály hlasité, chvalte Jej na cymbály vysoce znějící.*¹² Necht' Pánu náleží i řinčení té nejhlasitější hudby: necht' pro Něj zní veškeré radostné zvonění těch nejvznešenějších tónů. Chvála již tloukla na bubínek, přejela přes všechny struny harfy a troubila na trubku, a nyní v posledním úsilí, které probudí i ty největší dřímaly a trhne i s těmi nejlhostejnějšími přihlížeujícími, o sebe bouchá mosaznými kotouči a hlásá slávu Páně zvuky hlasitými i vysokými.

VYSVĚTLIVKY A ZAJÍMAVÉ POZNÁMKY

Verš 5. *Cymbály hlasité (...) cymbály vysoko znějící.* Tato důležitá pasáž jasně poukazuje na dva nástroje pod stejným názvem a vede nás k závěru, že Hebrejci měli jak ruční, tak prstové činely (neboli kastaněty), i když nemusí být vždy snadné říci, který z nich je specificky míněn v konkrétních textech. – *John Kitto*.

¹² Podle Autorizované verze (KJV), kde je uvedeno: „*Praise high upon the loud cymbals: praise him upon the high sounding cymbals.*“ Podle Kralických: „*Chvalte jej na cymbály hlasité, chvalte jej na cymbály zvučné.*“ [pozn. překl.]

Verš 5. (Verze z anglické knihy modliteb). *Chvalte Jež na cymbály dobře naladěné, chvalte Jež na cymbály zvučné.* Když jsem tato slova slýchal v našich sborech měsíc co měsíc, často mi přišlo na mysl, že chceme-li oslavovat Pána Boha svými cymbály, neměli bychom se starat pouze, aby byly dostatečně hlasité, ale především a na prvním místě, aby byly dobře naladěné; jinak čím hlasitější, tím horší. Horlivost je velmi dobrá – v každé části bohoslužby je pro ní veliké, ba, nezbytné využití. Bez ní bude cymbál falešný, nebude v něm život ani duch, nebude bez ní dost hlasitý. Pokud je však mírnost, pokojnost a středmost nejdříve správně nenaladí, hlasitost ho jen učiní tím nevděčnějším jak pro hudebníka, tak pro posluchače. – *Robert Sanderson, 1587-1662.*

Verš 6

VÝKLAD

Verš 6. *Nechť všechno, co má dech, chválí Hospodina. Halelujah.*¹³ „Nechť Jež chválí všeliký dech“: to znamená všechny živé bytosti. On jim dal dech, nechť tedy dýchají Jeho chválu. Jeho jméno se v hebrejštině skládá spíše z výdechů než z písmen, aby se ukázalo, že všechn dech pochází od Něj; ať se pro Něj tedy i používá. Vy všechny živé věci, spojte se ve věčné písni. Nechť ani ten nejmenší, ni ten největší nezadržuje své chvály. Jaký to jen bude den, až se všechny věci na všech místech spojí k oslavě jediného živého a pravého Boha! To bude konečné vítězství církve Boží. *Chvalte Hospodina.* Ještě jednou: *Haleluja!* Tak tento Žalm zakončuje tón chvály; a tak knihu Žalmů zakončuje nejvřelejší a

¹³ Podle Autorizované verze (KJV), kde je uvedeno: „*Let everything that hath breath praise the Lord.*“ Podle Kralických: „*Všeliký duch chval Hospodina.*“ [pozn. překl.]. Duch a dech je v hebrejštině stejné slovo.

nejzářivější slovo nejhlubšího uctívání. Čtenáři, nezastavíš se nyní na chvíli a nepokloníš se Hospodinu, Bohu svému? Haleluja!

VYSVĚTLIVKY A ZAJÍMAVÉ POZNÁMKY

Verš 6. *Chvalte Hospodina.* Stejně jako životy věřících a dějiny církve, i Žaltář se vším svým voláním z hlubokosti dobíhá ve zpěv ‚Haleluja‘. – *E. W. Hengstenberg.*

Verš 6. *Chvalte Hospodina.* Když jsme řekli pro Boží slávu vše, co jsme byli vůbec schopni říci, nezbývá nám než začít znovu; tomu nás učí opakované výzvy v závěru různých jednotlivých Žalmů a zde také na konci všech Žalmů: *Chvalte Hospodina.* – *David Dickson.*

Verš 6. *Ať je Jah chválen vším dechem! Haleluja.* Samotná víceznačnost slov „vším dechem“ dodává této závěrečné větě mimořádné významové bohatství. Od prosté představy dechových nástrojů, zmíněné v daném kontextu, nás v krásném přechodu vede k myšlence vokální, artikulované, inteligentní chvály, pronášené dechem živých lidí, v kontrastu s pouhými neživými nástroji. Nakonec nás to přirozeně přivádí k myšlence vyjádřené v Autorizované verzi: „Všechno, co má dech“, nejen vše živé, ale vše, co má hlas, nechť chválí Pána Boha. V celém Žaltáři nenalezneme nic majestátnějšího a krásnějšího než toto krátké, ale nanejvýš vypovídající *vyvrcholení*, v němž převládá slavnostní a vážný tón, aniž by to však jakkoli narušilo rozveselené nadšení, které má, jak se zdá, závěr Žaltáře vyvolávat; jako by šlo o symbolický odkaz na vítězství, které čeká církev i všechny její údy, až skrze mnohá soužení vstoupí ve svůj odpočinek. – *Joseph Addison Alexander.*

NÁPOVĚDY PRO VESNICKÉHO KAZATELE

Verš 6.

1. Důstojný, majestátní dárce života, dechu a všech věcí.
2. Náležité a pravé užívání darů života.
3. Z toho plynoucí zahalení země do posvěcené atmosféry a mnohá ‚Haleluja‘ tisíciletého království. – *W. B. H.*

Verš 6. Vhodný závěr žaltáře, považovaný za touhu, modlitbu nebo napomenutí.

1. Coby touha uskutečňuje slávu, které Pánu Bohu právem náleží, dále bohoslužbu a uctívání, která člověka zušlechťuje, a nakonec rozpoložení srdce, které by změnilo celý svět ve svaté bratrstvo.
2. Coby modlitba hledá pádu každé pověry, dále všeobecné rozšíření pravdy a nakonec obrácení každé duše.
3. Coby napomenutí je ve své zbožnosti jasný, přiléhavý a ryzí, a ve své lásce dokonalý. – *J. F.*

HALELUJA!